נדרים הל' ה סמג לאוין טוש"ע י"ד סי' רכח

מנים שפים פתג נחוץ רמב טוש"ע י"ד סי' רכח סעיף א: לג ג מיי שם הלי ז סמג

:05

שם: לד ד מיי פ״ו מהלי ערכין הל' לד ופ״ע מהלי נזירות הלכה ח: לה ה מיי פי״ח מהלי מעשה הקרצנות הלכה

. ימ:

נדרים הלכה ב ועיין בכ"מ [ופ"ו מהל' שבועות הל' ה] סמג לאוין רמב

טוש"ע י"ד סי׳ רלד סעיף לו

[וסי׳ רכח סעיף ג]:

רבינו גרשום

וגר': אמר ליה. התם גבי

הברת נדרים לא מצית הפרת נדרים לא מצית למימר דלא יהא נוהג אלא בדור זה דיליף זה

וה משחוטי חוץ מה זה

י דשחוטי חוץ לדורות דכתיב

ביה לדורותיכם אף זה דהפרת גדרים לדורותיכם:

ו הפרת נודים לדודותיכם: ומקשינן האי נמי. הפרת נדרים ליגמר זה הדבר

מזה הדבר דבנות צלפחד

דאזהרה דבנות צלפחד

ולא לדורות. ומאי חזית

דמקשת ליה הכי אקיש ליה הכי: האי מאי. כלומר הא

והכי: האי מאי, כלומו הא לא מצית למימר דבשלמא התם גבי זה הדבר דהפרת נדרים איצטריך לגזירה שוה

. לאקושי לזה הדבר דשחוטי

. חוץ והואיל דאיצטריד

לגזירה שוה להכי מדמינן ליה לדורות כשחוטי חוץ אבל הכא בבנות צלפחד

מאי גדירה שהוח מצינן למילף מיניה משום הכי לא ילפינן מיניה: מאי גזירה שוה. נאמר בשחוטי חוץ זה הדבר וגו׳ ונאמר

. גבי הפרת נדרים זה הדבר

מה להלן בשחוטי חוץ אהרן ובניו וכל ישראל

אף כאן. גבי הפרת נדרים:

אך כאך: גב ווכול מוראל אהרן ובניו וכל ישראל מצו להפר ומשום האי גזירה שוה ילפי׳ ליה מכל

וכל משחוטי חוץ ולדורות

משא"כ בבנות צלפחד:

לומר שהפרת נדרים בג׳

ימוראל כל דהו ימוראל - והא

נדרים דמשמע דבעינן מומחין ולא הדיוטות: ומשני כדאמ' רב חסדא.

לקמן גבי מועדי ה' דביוחיא. לקמן גבי מועדי ה' דביחיד מומחה סגיא לקדושי זמנים הכא נמי הפרת נדרים ביחיד

מומחה ואם אין מומחה בג' הדיוטות: לומר שיש

שאלה בהקדש. שאם אמר שור שחור שיצא מביתי

תחלה יהא הקדש ויצא לבן

תחלה להא הקרש היצא לבן מטעם שלא שלא חישב בלבו שיצא אלא שחור ובא לחכם לישאל על טעותו אם הקדיש אותו שור שיצא לבן או לא ומחלוקת בית שמאי ובית הלל היא: ולבית שמאי

דלית להו האי היקשא. האי זה הדבר דשחוטי

חוץ ודהפרת נדרים מאי חוץ ודהפרת נדרים מאי עביד ליה: ואינו חייב על המולק בחוץ. 6) דשחיטה

בעינן [']לפנים ומליקה בכל

בעים לפנים ומליקה בכל מקום כשירה ומשום הכי אצטריך זה הדבר: לחכם מתיר שאומר לו מותר לן נדרך כדכתים לא יחל

רברו הוא אינו מוחל אבל אחרים מוחליז לו אבל אינו

יכול לומר לו מופר לך יכול לומו לו מופו ל דבבעל תלא רחמנא הפר כדכתיב ואם הפר יפר אות

ביום שמעו:

דומיא

ן ובניו וכל ישואל ורין דכתיב דבר אל ן ואל בניו ואל כל ישראל זה הדבר וגו׳:

קב:

ל) נדרים עת.. ב) וזבחים הז.ז. ה) נמיר ט.ן, ו) נזיר ל: ערכין כג., ו) [ובחים קו.], ה) [נדרים עו:], ע) [ויקרא יו], י) [ובחים מח.], ל) [אחרי מות פרשה ו], לו [שם],

לענין הסבת נחלה נילף זה דידיה

מוה דשחוטי חוץ לדורות: בשלמה

התם. בשחוטי חוץ ובנדרים להכי כתב

זה דהא אינטריך להך גזירה שוה

דבעינן למימר בסמוך והלכך דרשינן

ליה נמי להא גזירה שוה דאמרן

דקיימא לוי אין גזירה שוה למחלה:

אבל הכא. בהסיבת נחלה לא אינטריך

האי זה לשום גזירה שוה אחריתי

דנדרשיה נמי למילף זה מזה דשחוטי

חוץ לדורות ולהא גזירה שוה לחוד

ליכא למימר דלהכי איצטריך למילף

משחוטי חוד לדורות דהא לא לריד

קרא לישתוק קרא מיניה דלא נכתביה

כלל ואנא ידענא דודאי הסבת נחלה

נוהגת לדורות מידי דהוה אשאר מצות

דעלמא דלא גרע האי לאו משאר

לאוין שבתורה שהיו נוהגין לעולם

אלא מדכתביה ש"מ למעוטי אתא

דאינה נוהגת אלא בדור הזה: מאי

גוירה שוה. דילפי׳ זה דנדרים וזה

דשחוטי חוץ מהדדי: מה להלן.

בשחוטי חוץ כתיב בהו דבר אל אהרן

ואל בניו ואל כל בני ישראל אף

בנדרים אהרן ובניו כאילו כתיב בהם

וכל ישראל כדמפרש לקמן למאי

הלכתא: מה כאן ראשי המטות אף

להלן. בשחוטי חוץ ראשי המטות.

ובסמוך מפרש לה: למחי הלכחה.

בעינן גבי נדרים אהרן ובניו וכל

ישראל: לומר שהפרת גדרים בשלשה

הדיוטות. דכתיב לא יחל דברו הוא

אינו מיחל אבל אחרים מתירין לו [חגיגה י.]

כגון שלשה דהוו בית דין כדאמרינן

בסנהדרין (דף ג.) ואפי׳ לשמואל דאמר

התם שנים שדנו דיניהן דין אלא

תורה אור השלם וֹ וַיְדבֵּר מֹשֶׁה אֶל רְאשֵׁי הַמֵּטוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זָה הַדְּבָר אֲשֶׁר צְוָּה יִיְיִּ

וְאֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרְאַל וְאָבֶּוּרְתְּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִּנְּה יְיָ לֵאמר: ויקרא זו ב יְיָ לֵאמר: 3 וידבר משה את מעדי יי אַל בַּנֵי ישראַל: ויקרא כג מד

הגהות הב"ח

(מ) במ' ביחיד מומחה אמר מר ומה כאן: (ב) רשב"ם מר ומה כאן: (ב) רשב"ם ד"ה על וכו' של עוף בחוץ דזה משמע כענין שמפורש נפרשה זו חייב: (ג) ד"ה הפרת וכו׳ לא ממעטינן מינה דורות: (ד) תום' ד" ה לולוע. לו) דגום לייט ן וכו' וילא לבן דהרי הקדש כגון דאמר:

מוסף רש"י

בשלשה הדיוטות. דאהרן חד ובניו חד וכל ישראל הרי תלתא, ומדכתיב בהו כל ישראל ש"מ להכשיר כל ישנטל ע מ. כיבע.
ג' הדיוטות (נדרים עח.).
והא ראשי המטות כתיב.
בהפרת נדרים, דמשמע מומחין (שם). ביחיד מומחה. להכשיר בהן יחיד מומחה לרנים (שם). אף להלן ראשי המטות למאי הלכתא. דהל לקשיען להו (שחוטי חוץ) להפרת נדרים (שח). שיש שאלה בהקדש. דפרשת שחוטי חוץ שייכה לגבי הקדש, וקמ"ל ראשי המטות דנשאלין עליו, שם). הקדש טעות הקדש. ואין שאלה להקדש, הקדש טעות כגון שור לבן היוצא מביתי ראשון הקדש ונמצא . עוף כחוץ אינו חייב (נדרים עת). ואין בעל מתיר. זה הדבר אשר נוה ה'. דברים אישה (שם).

מוסף תוספות

א. דיש לומר דדעתו הוי להקדיש מה שיצא מביתו ראשון ומה שאמר י לא. תוד״ה כילד. ב. דטעמיהו דב״ש לאו משום דחמירא מחשבה אלא י אלא שחמור הקוש שהוא הופט אפי במחשבה הפך דיבור וכ״ש שתופס בדיבור הפך המחשבה ולפיכך אין. לשנ״ח. שאלה בהקדש. רשנ״6. ג. דחכם עוקר הנדר מעיקרו וצריך לשון שיהא משמע עקירה גמורה למפרע, ואילו בעל מיגז גייז מכאז ולהבא. וצריד שיטמ"ק בשם תוס' הרא"ש.

זה הדבר דראשי המטוח. דכתיב וידבר משה אל ראשי המטוח לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה' איש כי ידור נדר וגו' ה"נ לא יהא נוהג דין הפרת נדרים אלא בדור הזה בתמיה: יליף זה. דהפרת נדרים מזה דשחוטי חוץש דכתיב ביה דורות ה"נ דורות: ופרכינן ה"נ.

> יזה יהדבר דראשי המטות הכי נמי דלא יהא נוהג אלא בדור זה א"ל ההוא יליף זה זה מהתם האי נמי ליליף זה זה מהתם האי מאי בשלמא התם איצמרי' סלגזרה שוה הכא למאי איצטריך לשתוק קרא מיניה ואנא ידענא דלדורות הוא מאי ג"ש דתניא ינאמר כאן זה הדבר ונאמר להלן יזה הדבר מה להלן אהרן ובניו וכל ישראל אף כאן אהרן ובניו וכל ישראל ומה כאן ראשי המטות אף להלן ראשי המטות אמר מר מה להלן אהרן ובניו וכל ישראל אף כאן אהרן ובניו וכל ישראל למאי הלכתא אמר רב אחא בר יעקב לומר שהפרת נדרים בשלשה הדיומות והא ראשי הממות כתיב ביה יסכדאמר רב חסדא אמר ה ביחיד מומחה ה"נ ביחיד מומחה ה"נ ביחיד מומחה ומה כאן ראשי המטות אף להלן ראשי המטות למאי הלכתא אמר רב ששת לומר ישיש שאלה בהקדש ולב"ש דאמרי ®אין ג

שאלה בהקדש דתנן יב"ש אומרים הקדש נפקא להו מסברא ג תימה וכי ר' יוחנן סבר כב"ש דבפ' נערה בנדרים (דף מעות הקדש וב"ה אומרים יאינו הקדש עו:) משמע דנפקא ליה מזה הדבר דאמרינן התם א"ר יוחנן חכם שאמר האי זה וזה מאי עבדי ליה זה הדבר רשחוםי חוץ מיבעי ליה "על השוחם הוא בלשון בעל ובעל שאמר בלשון חכם חייב הואינו חייב על המולק זה הדבר לא אמר ולא כלום דתניא זה הדבר דראשי המטות מיבעי ליה סלחכם מתיר חכם מתיר ואין הבעל מתיר וי"ל דלר׳ יואין בעל מתיר בעל מפר יואין חכם מפר יוחנן לא נפקא מקרא אלא מסברא ולא מייתי ראיה מדתניא אלא דלא ולבית שמאי דלית להו גזרה שוה הפרת אמר ולא כלום ולא משום דנפהא ליה נדרים בשלשה הדיומות מנא להו נפקא מזה הדבר א"נ מזה הדבר דריש ואע"ג להו מדתניא יוידבר משה את מועדי ה' דאיצטריך להכי דרשי גזירה שוה־ אל בני ישראל ר' יוםי הגלילי אומר כיון דליכא למיפרך מידי: מועדי

שהפרת נדרים בשלשה הדיומות. פי׳ ריב״ס דמדכתיב ראשי שנים משמע ואין ב"ד שקול מוסיפין עליהן עוד אחד ואין נראה דאדרבה מראשי המטות דרשינן יחיד מומחה וראשי היינו ראשי דעלמא כדפ״ה והיכי נדרוש מיניה דבעינן שלשה אלא נראה לר״י

> מומחה אם כן בהדיוטות לא סגי בחד ובעינן שנים ואין ב"ד שקול מוסיפין

הקדש. תימה אדרבה מכאן דהכי לא נדרב:

להו חכם מתיר ואין בעל מתיר. פ״ה דלבית הלל

לון דברי רבינו לריך תיקון דהא אדרבה בפנים מצותו במליקה דוקא רק דבחוץ גזה״כ הוא דאינו חייב רק על השחיטה.

דבלא קרא ידעינן דהא מדבעינו יחיד :עליהן עוד אחד

דתנן כ"ש אומרים הקדש מעות יש להוכיח שיש שאלה בהקדש דהא מוקמינן התם מילחייהו דבית שמאי דכי אמר שור שחור שילא מביתי יהא קדוש ויצא לבן (ד) כגון דאמר אילו הייתי יודע שילא לבן לא הייתי אומר שחור אלא לבן א ואומרים ב"ש הקדש משום דדעתו ומחשבתו מבטלת אמירתו וה"נ כי נשאל על הקדש כי אמר אדעתא דהכי לא קדשי נחיר לו כיון דחולי ב"ש בתר מחשבה ותירן ר"ת כיון דאמרי ב"ש מחשבתו מבטלת אמירתו למיהוי הקדש כ"ש שתבטל אמירתו את מחשבתו שאומר אדעתא

שנקראו ב"ד חלוף הני מילי דיני ממונות אבל למישרי איסור נדר לא סגי בפחות מג' ולהכי אהני גזירה שוה כאילו נכתב בנדרים אהרן ובניו וכל ישראל לומר לך ששקולין כל ישראל להתיר נדרים ואפי׳ הדיוטות כאהרן ובניו: הא ראשי המטות כחיב. דמשמע מומחין: כדאמר רב חסדה. לקמן בשמעתין: ה"ג ביחיד מומחה. בקי בגמרא כלומר רב מובהק והאי דכתב ראשי לשון רבים מומחין דעלמא קאמר: למאי הלכסא. לריך ראשי המטוח גבי שחוטי חוץ: שיש שאלה בהקדש. כמו שיש שאלה בנדרים רבנדרים כתיב לא יחל דברו והוא הדין לכל הקדשות שאם שחט קדשים בחוץ ונתחייב כרת ואח"כ הלך אצל חכם להחיר לו הקדשו ומצא לו פתח של חרטה ועקר את ההקדש מעיקרו ועבדיה כהקדש טעות איגלאי מילתא למפרע דלא הוה הקדש מעולם ופטור מכרת והוא הדין לכל דבר הקדוש במולא שפתיו כגון תרומות ומעשרות דאי בעי מיחשיל עלייהו וחוזרי׳ לטיבלן כדאמרי׳ בנדרים בשילהי פרק הנודר מן הירק (דף נט.): **ולב"ש דאמרי אין שאלה**. בשום הקדש בעולם דאפי׳ כשימנא לו החכם פתח של חרטה אינו יכול להתירו דאע"ג דעוקר את הנדר מעיקרו ועושהו נדר של טעות אפי׳ הכי גבי הקדש לא אתרי ב״ש הכי דאפי׳ כשנעשה ההקדש בטעות הידוע למקדיש חשבי ליה הקדש גמור כ״ש היכא דהוקדש בלא טעות שלא יועיל פתח החרטה שימלא לו החכם להתירו: **דמנן ב"ש אומרים רו'**. תחלת הפרק הוא במסכת נזיר [ל:]: **הקדש טעות**. כדמפרש התם [לא.] כילד אמר שור שחור שילא מביתי ראשון הרי הוא הקדש ויצא לגן ב״ש אומרים הקדש ובית הלל אומרים אינו הקדש ואמרינן בגמרא מאי טעמייהו דב״ש דילפי תחלת הקדש מסוף הקדש מה חמורה אפי׳ בטעות אף הקדש אפי׳ בטעות ובית הלל סברי ה״מ חמורה אבל אחותי הקדש בטעות לא מחתינן: **הקדש טעות** הקדש. וכיון דסבירא להו דהוי הקדש אפי׳ בטעות כ״ש דסבירא להו דכל הקדש שהוקדש בלא טעות כגון שור זה הקדש דלא יוכל החכם לעשותו חולין על ידי שום חרטה דחכם נמי הקדש טעות משוי ליה והקדש שטעותו ידוע למקדיש לבית הלל אפי׳ שאלה אין צריך שהרי הוא עלמו יודע שלא נתכוין להקדיש את זה וכיון דחשבי ליה בית שמאי הקדש גמור אלמא שאילת חכם אין מועיל וב"ה אומרים כו' ואפילו שאלה אינו לריך: האי זה מאי עבדי ליה. זה דשחוטי חוץ וזה דראשי המטוח מאי דרשי בהו דכיון דלית להו שאלה בהקדש לית להו גזירה שוה דוה זה כלל ואפי׳ למילף נדרים משחוטי חוץ לאהרן ולבניו ולכל בני ישראל דאין גזירה שוה למחלה. ולקמן בעי להו הדיוטות מנא להו: על השחיטה. בחוץ חייב כרת דאפילו השוחט עוף קדשים בחוץ כדנפקא לן בתורת כהנים יי ובזבחים (דף קו.) מאו אשר ישחט ואינו חייב על המליקה של עוף בחוך (ב) משמע דוה כענין שמפורש בפרשה חייב לדכתיב כי ישחט ולא כי ימלוק: ה"יג בתורת כהנים⁰ ובנדרים בפרח נערה המאורסה ודף עמ.ז על השחיטה חייב ואינו חייב על המליקה. ולצ"ה דדרשי ליה לג"ש נפחא להו מהיכא דנפקא לן בח"כ ח"ל אשר ישחט על השחיטה חייב ואין חייב על המליקה: **חכם מחיר.** בלשון מותר לך מותר לך כדכתיב לא יחל לפקח כן צמו כי על משר ישמש על השפחים לחיב דמן מחיב של מחיב של מחיב בנון נווער כן מומו כן כדכתי ביום דברו הוא דלא יחל אבל אחרים מוחלין לו ולשון היחר משמע להו לרבנן האי לא יחל. וטעם יש לדבר לפי שהחכם אינו מחיר ביום שמעו כמו בעל בלא טענה אלא ע"י שמוצא לו חרטה ועקר את הנדר מעיקרו הלכך לא שייך ביה לשון הפרה אלא לשון התרה שהחיר לו איסור ע"י הוראה וטענה גמורה אבל בעל מיפר לאשחו ביום שמעו בלא חרטה מגזירת הכחוב כמו והפר את ברימי (דברים גא). כל דבר קיום הנעקר ומתבטל בלא טעם קרוי הפרה: ואין חכם מפר. שאם אמר מופר לך לא אמר כלום דהכי משמע זה הדבר זה הדבור כמו שכתוב בפרשה מעכב לזה לשון התרה ולזה לשון הפרה והכי אמרי׳ בהדיא בפרק נערה המאורסה (נדרים דף עו:) א״ר יוחגן חכם שאמר בלשון בעל ובעל שאמר בלשון חכם לא אמר כלום דחניא זה הדבר חכם מתיר ואין בעל מתיר שיכול כו' ותניא אידן זה הדבר בעל מיפר ואין חכם מיפר שיכול כו'. ולב"ה נפקא להו מסברא כדפרישית לעיל דבחכם שייך לומר לשון היתר ובבעל לשון הפרה: **הפרח נדרים בג'**. היינו התרת חכם דבעינן ב"ד ג' הדיוטות או יחיד מומחה דה"ל כב"ד אבל הפרה ממש סגי בבעל לחודיה ואפי׳ הדיוט והיינו דאמרינן בשילהי מסכת שבת (דף קמ.) דשאלה לריכה ב"ד הפרה אינה לריכה ב"ד. והפרה לדורות נפקא להו לג"ש מידי דהוה אשאר מלות דהאי זה כיון דאיכא למידרשיה למעוטי הפרת חכם והתרת בעל לא ממעטיטן 🕨 נמי דורות: